

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Náhrada nemajetkové újmy při ublížení na zdraví a usmrcení ve světle rekodifikace

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

Rok odevzdání: 2013
Ročník SVOČ: VI. ročník

Autor/Autoři: Andrea Pišvejcová
Konzultant: JUDr. Petr Šustek Ph.D.
Vědecký seminář:

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VI. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracoval(a) samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15. 4. 2013

.....

Andrea Pišvejcová

Obsah

1. Úvodem.....	1
2. Pojem škody v českém právním řádu	1
3. Obsah nároků na náhradu nemajetkové újmy v občanském zákoníku	3
4. Obsah nároků na náhradu nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku	6
5. Stanovení výše náhrady podle současného bodového systému	9
6. Stanovení výše náhrady v novém občanském zákoníku.....	12
6.1. Zásada slušnosti (ekvity)	14
6.2. Přiměřenost výše přiznané náhrady	15
6.3. V obdobných případech obdobně (objektivizace)	16
6.4. Jaká kritéria pro stanovení výše náhrady nabízí PETL?.....	16
6.5. K jakým okolnostem má být brán zřetel podle §2957 NOZ.....	18
7. Odškodnění sekundárních obětí.....	19
7.1. Osoby blízké v novém občanském zákoníku	19
7.2. Ustanovení §2971 – možné rozšíření okruhu oprávněných?.....	22
8. Závěrem	24

1. Úvodem

K 1. lednu 2014 vstoupí v účinnost nový občanskoprávní kodex, který s sebou přinese velkou řadu změn nejen v jednotlivých právních institutech, ale i v samotném pojetí soukromého práva. Je nepochybné, že se jedná o normu přelomovou, jejíž uvedení v život přinese celou řadu nejasností, a bude trvat dlouhou dobu, než se kolem ní vytvoří ustálená interpretační a aplikační praxe. Před námi tak leží období právní nejistoty, která může být odstraněna jedině prostřednictvím kvalitní soudní judikatury.

Tématem této práce je náhrada nemajetkové újmy při ublížení na zdraví a usmrcení, jeden z institutů, kterých se rekodifikace významně dotkne. Zákonodárce v tomto případě zvolil zcela odlišný přístup, než jaký byl v našem právním řádu zakotven doposud. Vzrušené debaty, které tato otázka u (nejen) odborné veřejnosti vyvolává, jsou zcela pochopitelné, neboť problematika kompenzace negativních dopadů zásahu do zdraví resp. života individua je velmi úzce spojena s otázkou hodnot společnosti a jakýmsi obecným pojetím toho, co je spravedlivé.

Smyslem této práce rozhodně není postihnout všechny změny, které nový občanský zákoník přináší, ale věnovat se pouze vybraným problémům, které jsou s novým pojetím odškodnění v případě zásahu do tělesné integrity člověka spojeny. Jak již z názvu plyne, má být tato práce zaměřena na problematiku pouze jedné části nároků, které vznikají při zásahu do tělesné integrity jednotlivce, a sice nároků na náhradu nemajetkové újmy. Nebude zde tedy (s výjimkou některých styčných míst) věnována pozornost druhému, pro poškozeného však neméně významnému bloku - nárokům majetkovým. Přestože ani tato oblast není prosta změn, nejsou tyto změny tak zásadní v porovnání s tím, co pro adresáty právních norem přinese otázka odškodnění újmy nemajetkové.

2. Pojem škody v českém právním řádu

Stávající občanský zákoník vychází z tzv. *úzkého pojetí škody*. Škoda je tedy chápána jako *újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především poskytnutím peněz, nedochází-li k naturální restituci*¹. Od škody tak musíme odlišovat nemajetkovou újmu, která v pojmu škody není zahrnuta. Nemajetkovou újmu lze vymezit a contrario ke škodě (majetkové újmě). Můžeme tedy shrnout, že se jedná o **újmu, která nespočívá ve zmenšení majetku poškozeného a nemá**

---

¹ Rozhodnutí R 55/1971.

svůj peněžní ekvivalent². Zatímco majetková škoda je hrazena vždy, jsou-li splněny podmínky vzniku odpovědnosti za škodu, nemajetková újma se hradí pouze v případě, že tak stanoví zákon.

Úzké pojetí škody bylo kritizováno i v nálezu Ústavního soudu Pl ÚS 16/04³, kde Ústavní soud zákonodárci doporučil zavést do našeho právního řádu pojetí škody, která by zahrnovala jak újmu majetkovou, tak i újmu nemajetkovou. K širokému pojetí škody se koneckonců hlásí v čl. 2:101 i PETL⁴.

Přestože se autoři v důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku hlásí k odklonu od materialistického pojetí škody a odkazují zde, krom výše zmiňovaných PETL, i na quebeckou a rakouskou právní úpravu, které taktéž zahrnují pod pojem škody i nemajetkovou újmu⁵, nezavádí nový občanský zákoník široké pojetí škody jako materiální i nemateriální újmy⁶. Nemajetková újma se hradí jen v případech, stanoví-li to zákon anebo kdy si tak ujednájí strany. Zákonodárce se zde zřejmě zalekl možných dopadů tohoto pojetí. Pokud je totiž škoda chápána i jako nemajetková újma, je třeba vzít v úvahu fakt, že ne každý zásah do nemajetkové sféry individua je způsobilý založit právo na odškodnění. Právní řády, které stojí na širokém pojetí škody, se s tímto problémem vyrovnávají různými způsoby. Obecně se ale dá říci, že zde musí existovat právem chráněný zájem, do něhož bylo zasazeno a zásah musí dosáhnout určité intenzity⁷. Toto pojetí je reflektováno i v PETL. Čl. 2: 102 stanoví⁸, že rozsah ochrany právem chráněného zájmu je přímo úměrný jeho významu. Čím je tedy právem chráněný zájem postaven v hierarchii hodnot výš, tím větší musí být i jeho ochrana. Z čl. 10:301, pak lze dovodit, že otázka, zda je zásah do nemateriální újmy poškozeného vůbec schopen založit právo na odškodnění a v jaké výši, záleží právě na významu právem chráněného zájmu⁹. Jak autoři PETL zdůrazňují v komentáři¹⁰, jejich cílem nebylo poskytnout výčet právem chráněných zájmů, což koneckonců není ani možné, neboť se mohou

---

² PETL definuje majetkovou škodu v čl. 10:201 jako to, oč se snížil majetek poškozeného. Nemajetková škoda v něm explicitně definována není.

³ „Ústavní soud v této souvislosti cítí potřebu zdůraznit, že z legislativního hlediska by bylo správnější opustit stávající pojetí škody jako majetkové újmy a pokládat za škodu i újmu vzniklou působením na tělesnou a duchovní integritu poškozeného. K takovému pojetí se ostatně hlásí i principy evropského deliktního práva, které definují škodu jako majetkovou nebo nemajetkovou újmu zákonem chráněného zájmu“.

⁴ 2:201 PETL: *Damage requires material or immaterial harm to a legally protected interest.*

⁵ ELISCHER, David. Náhrada nemateriální újmy de lege ferenda s ohledem na současné trendy. *Právník*. 1471020081101-1107, s. 1101-1107.

⁶ Srov. § 2894.

⁷ Ke komparaci jednotlivých evropských právních řádů srov. BAR Christian von. *The common European law of torts*. München: Beck, 2000, cxx, 607 s. ISBN 3-406-47274-5. s. 20.

⁸ Čl. 2:102: *The scope of protection of an interest depends on its nature; the higher its value, the precision of its definition and its obviousness, the more extensive is its protection.*

⁹ 10: 301: *Considering the scope of its protection (Article 2:102), the violation of an interest may justify compensation of non-pecuniary damage.*

¹⁰ *Principles of European tort law: text and commentary*. Wien: Springer, 2005, xii, 282 s. ISBN 3-211-23084-x.

v jednotlivých státech lišit. Je však nepochybné, že základními hodnotami, které chrání všechny evropské právní řády, jsou lidský život, zdraví, svoboda, důstojnost, pověst a další osobnostní práva. Pokud jsou zasaženy tyto hodnoty, pak je takový zásah způsobilý založit povinnost k náhradě nemajetkové újmy.

Co se vztahu náhrady škody a nemajetkové újmy týče, přináší nový občanský zákoník jednu velmi pozitivní změnu, a sice zavedení stejného režimu pro vznik odpovědnosti za materiální i nemateriální újmu. Napříště tak bude odpovědnost za škodu i nemajetkovou újmu podléhat jednotnému režimu.

Zásah do tělesné integrity jedince, tedy do jedné ze stránek jeho osobnosti, ovšem nepůsobí újmu pouze v jeho nemajetkové sféře. Škoda na zdraví má hybridní charakter – projevuje se jak v nemajetkové, tak v majetkové sféře poškozeného. Zákonodárce, vědom si této zvláštní povahy škody na zdraví resp. životě člověka, upravuje nároky na náhradu v tomto případě samostatně¹¹. Stejná koncepce je zvolena i v Novém občanském zákoníku, který upravuje rozsah náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení v § 2958 až 2968. Tato ustanovení jsou zařazena do pododdílu 3 – Náhrada při újmě na přirozených právech člověka, kde tvoří speciální ustanovení k obecnému pojetí náhrady nemajetkové újmy při zásahu do osobnostních práv člověka.

3. Obsah nároků na náhradu nemajetkové újmy v občanském zákoníku

Jak již bylo řečeno výše, v případě, že došlo k poškození zdraví postiženého, působí tato událost újmu poškozenému jak v rovině majetkové, tak v rovině nemajetkové. Jako nemajetkovou újmu chápe současná právní úprava vytrpěné bolesti a ztížené společenské uplatnění¹². Definici těchto pojmů ale občanský zákoník neobsahuje, jsou vymezeny v prováděcí vyhlášce č. 440/2001¹³.

Bolestí vyhláška rozumí *bolest způsobenou škodou na zdraví, jejím léčením nebo odstraňováním jejích následků; za bolest se přitom považuje každé tělesné a duševní strádání způsobené škodou na zdraví osobě, která tuto škodu utrpěla*¹⁴.

---

¹¹ Stejně činí např. i italský zákonodárce, kdy pod pojmem škody upravuje tři typy újmy – majetkovou, nemajetkovou a újmu na zdraví (*danno biologico*). K tomu srov. BAR Christian von. op. cit., s. 23.

¹² §444 odst. 1: *Při škodě na zdraví se jednorázově odškodňují bolesti poškozeného a ztížení společenského uplatnění.*

¹³ Jedná se o prováděcí předpis naplňující zmocňovací ustanovení §444 odst. 2. Tato vyhláška nahradila v roce 2001 svoji předchůdkyni, která již dávno neodpovídala životním poměrům společnosti. Jejím největším problémem byla velmi nízká hodnota bodu (30 Kč) a limitace výše náhrady škody. Problémovým se také jevílo pohlaví, jako jedno z kritérií pro stanovení výše náhrady za ztížené společenské uplatnění poškozeného.

¹⁴ § 2 odst. 1 vyhlášky.

Ztíženým společenským uplatněním¹⁵ se pak rozumí *následky škody na zdraví, které jsou trvalého rázu a mají prokazatelně nepříznivý vliv na uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, zejména na uspokojování jeho životních a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, a to s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví*¹⁶. Jak již sám název „ztížené společenské uplatnění“ napovídá, nemůže zdaleka sloužit jako zbytková kategorie, která by byla sto zahrnout veškeré zbylé nemajetkové újmy (krom bolesti), které poškozenému vznikly. Zadostiučinění, které je poskytováno, má odčinit sníženou nebo ztracenou schopnost jedince realizovat se ve společnosti, přičemž lze do této kategorie jistě zahrnout i rodinné a partnerské vztahy. Právní úprava tak nereflektuje fakt, že újma na zdraví je především osobní újmou působící v individuální sféře jedince, přičemž se nemusí nutně projevit ve vztahu k jeho společenskému uplatnění, byť je nepochybné, že jsou tyto roviny úzce propojeny.

Zásadním problémem současné úpravy je tak právě neúplné pojetí náhrady nemajetkové újmy, která se hradí jen v případech, kdy tak stanoví zákon. Přestože bylo snahou zákonodárce postihnout veškerou náhradu nemateriální újmy, která má být postiženému poskytnuta, dojde-li k poškození jeho zdraví, nepodařilo se mu to. Úprava tak není komplexním a univerzálním prostředkem náhrady v případě škody na zdraví. To se projevuje i v aplikačních problémech, kdy se poškození dovolávají jak zadostiučinění skrze § 444, tak přiměřeného zadostiučinění z titulu porušení jejich práva na ochranu osobnosti skrze §13 občanského zákoníku. Tuto dichotomii by, jak uvidíme dále, měl vyřešit nový občanský zákoník, který výčet nároků na náhradu imateriální újmy významně rozšiřuje.

Tento stav „dvojitý“ ochrany není příliš šťastný. Ochrana osobnosti je podle judikatury svébytným institutem¹⁷. Jedním z problémů, které souběh nároků vyvolává, je odlišný režim vzniku povinnosti poskytnout zadostiučinění kompenzující bolest a ztížené společenské uplatnění a povinnosti poskytnout přiměřené zadostiučinění podle § 13. Odpovědnost za zásah do osobnosti člověka je totiž odpovědností objektivní, zatímco obecná odpovědnost za škodu je v občanském zákoníku konstruována zásadně na principu subjektivním, vyžadujícím

---

¹⁵ Ke kritice tohoto pojmu srov. ELIÁŠ, Karel. Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde, 2008, 2 sv. (1391, 1397-2639 s.). ISBN 978-80-7201-687-7, s. 998.

¹⁶ §3 odst. 1 vyhlášky

¹⁷ Viz. rozhodnutí 30 Cdo 154/2007, ve kterém Nejvyšší soud uvedl: *“Lze proto uzavřít, že dovolatelka se mylí, pokud dovozuje, že uplatnění nároků z titulu práva na ochranu osobnosti doplňuje, resp. rozšiřuje rozsah náhrady škody podle § 442 a násl. ObčZ (resp. § 420 a násl. ObčZ), neboť se jedná o zcela svébytné a samostatné nároky podmíněné rozrůzněnou sférou ochrany, kterou poskytuje občanský zákoník.“*

ke vzniku povinnosti nahradit škodu zavinění. Dalším problémem jsou pak procesní aspekty¹⁸.

Judikatura soudů se nakonec přiklonila k názorům odborné veřejnosti¹⁹, že takový souběh není v zásadě možný, neboť obě ustanovení chrání stejný zájem – lidský život a zdraví a ustanovení § 444 je ustanovením speciálním vůči obecné ochraně osobnosti. Vrchní soud v Olomouci konstatoval ve svém rozhodnutí 1 Co 2/2010²⁰: „*Tedy pokud nároky za nemateriální újmu dané ustanovením dle § 444 odst. 1 obč. zák. nebudou dostatečnou satisfakcí za škodu na zdraví za bolestné a ztížení společenského uplatnění, není vyloučeno, aby se dotčené osoby domáhaly další satisfakce podle obecných ustanovení na ochranu osobnosti. Není však přípustné, aby se osoba dotčená na zdraví pokoušela žalobou na ochranu osobnosti nahrazovat či navyšovat své nároky z titulu náhrady škody. Soud prvního stupně zcela správně poukazuje na ustanovení § 2 odst. 1 vyhlášky č. 440/2001, ve kterém se za bolest považuje každé tělesné a duševní strádání, a také na ustanovení § 3 odst. 1 této vyhlášky, v němž je právní ochrana osobnostních atributů řešena v rámci odškodnění ztížení společenského uplatnění. Je nutné rovněž zdůraznit, že hlediska uvedená v ustanovení § 3 citované vyhlášky jsou pouze demonstrativní a v rámci okolností konkrétního případu lze při úvaze o výši náhrady za ztížení společenského uplatnění zohlednit i další, ve vyhlášce nespecifikované aspekty. Dvojím hodnocením nemajetkové újmy na zdraví, a to v rámci náhrady škody na zdraví a v rámci řízení o ochranu osobnosti by nepochybně došlo k porušení principu proporcionality a právní zásady "non bis in idem".*

Souběh nároků na zadostiučinění z titulu náhrady škody na zdraví a ochrany osobnosti tak judikatura umožňuje pouze v případě náhrady nemajetkové újmy pro pozůstalé podle § 444 odst. 3, kdy pevně stanovené částky byly shledány jako příliš paušální, než aby byly sto odčinit veškerou nemajetkovou újmu²¹.

---

¹⁸ K řešení sporů týkajících se ochrany osobnosti je podle § 9 odst. 2 písm. a) občanského soudního řádu příslušný krajský soud.

¹⁹ např. RYŠKA, M. Náhrada škody na zdraví a ochrana osobnosti. Právní rozhledy č. 16/2009, s. 591 – 593.

²⁰ Toto rozhodnutí s uvedenou právní větou bylo Občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu schváleno k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a bude publikováno pod R 56/2011. Nejvyšší soud pak na něj odkázal i v dalších svých rozhodnutích.

²¹ Viz náleží Ústavního soudu Pl. ÚS 16/04, kde dovodil, že ustanovení § 444 odst. 3 „je však natolik paušální, že jej nelze považovat za vyčerpávající řešení daného problému. Proto nevyklučuje, pokud jednorázové odškodnění není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech, aby se dotčené osoby domáhaly další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti.“

Jen pro úplnost je třeba dodat, že právě skrze ochranu osobnosti bylo možné získat odškodnění v případě úmrtí blízké osoby ještě před novelizací občanského zákoníku provedenou zákonem č. 47/2004 Sb., který rozšířil § 444 o třetí odstavce, který paušálně stanoví náhrady za nemajetkovou újmu při úmrtí blízké osoby. Přestože se jednalo o ustanovení, kterým se zákonodárce snažil vyhovět volání praxe po zakotvení způsobu stanovení výše náhrad v takových případech, vzhledem k jeho rigidní podobě, používá praxe i nadále ustanovení § 13.

4. Obsah nároků na náhradu nemajetkové újmy v novém občanském zákoníku

Nový občanský zákoník upravuje právo na poskytnutí zadostiučinění při porušení přirozeného práva člověka, které chrání první část kodexu, v části čtvrté, tedy v rámci závazkového práva. Klíčovým ustanovením pro náhradu při zásahu do osobnosti člověka je § 2956²², který zakotvuje nárok na přiměřené zadostiučinění v případě, že došlo k zásahu do osobnosti člověka. Toto ustanovení je zařazeno v pododdílu druhém nazvaném Náhrada při újmě na přirozených právech člověka pod rubrikou obecná ustanovení. Nároky v případě ublížení na zdraví a usmrcení jsou pak nároky speciálními.

Nový občanský zákoník zakotvuje právo na přiměřené zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu obecně v §2951 odst. 2. Toto ustanovení zároveň určuje způsob, jakým je odškodnění poskytováno. Zadostiučinění musí být poskytnuto formou pekuniární satisfakce, není-li dost dobře možné odčinit jej jinak. Toto ustanovení je nicméně ustanovením obecným, vůči ustanovením upravujícím náhradu při ublížení na zdraví a úmrtí. Způsob odčinění nemajetkové újmy v tomto případě upravuje §2958 a 2959, když jako výlučný způsob náhrady stanoví peněžité zadostiučinění. V tomto směru zůstává úprava způsobu odškodnění nemajetkové újmy na zdraví shodná s tou současnou.

Důležitější otázkou je tak obsah náhrady nemajetkové újmy, která je v případě zásahu do tělesné integrity postiženého poskytována. Zákonodárce upravuje problematiku nemajetkové újmy v tomto případě v §2958: *Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.* Cílem zákonodárce zde nepochybně bylo vytvořit komplexní úpravu náhrady nemajetkové újmy, která umožňuje odčinit skutečně všechny negativní dopady ublížení na zdraví do života člověka.

Ve výše uvedeném ustanovení se objevují tři druhy nemajetkových újem, k jejichž náhradě je poškozený oprávněn – vytrpěné bolesti, jiné nemajetkové újmy a ztížené společenské uplatnění. Zákonodárce tyto pojmy ale nedefinuje, jak tomu bylo dosud v rámci podzákonného právního předpisu, ale záměrně přenechává jejich výklad soudci. Podle mého názoru bude možné použít stávající definici jak vytrpěných bolestí, tak ztíženého

---

²² § 2956: Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

společenského uplatnění, jak byly popsány v prováděcí vyhlášce. Problémovým by nemělo být ani podmínění náhrady za ztížené společenské uplatnění tím, že poškozenému vznikla překážka lepší budoucnosti. Podle mého názoru tím zákonodárce chtěl vyjádřit pouze to, že se má jednat o trvalé následky, které poškození zdraví ve sféře postiženého zanechalo²³. Takové pojetí odpovídá i definici ztíženého společenského uplatnění v § 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. Zbývá jen připomenout, že ztížené společenské uplatnění by ani podle nové úpravy nemělo kompenzovat ztrátu na výdělku, bude však možné jeho prostřednictvím odškodnit omezenou možnost seberealizace v návaznosti na výkon povolání (ve smyslu profese), odškodnění zde přichází v úvahu, i kdyby ke snížení výdělku nedošlo)²⁴.

Zcela nově se však mezi újmami, za které má být poskytována náhrada, objevuje pojem další nemajetkové újmy. Důvodová zpráva, která je vůbec, co se týče této poměrně zásadní problematiky, velmi stručná, se k tomuto pojmu vůbec nevyjadřuje. Z celkového znění důvodové zprávy, podle které zákonodárce usiluje především o větší individualizaci náhrady v těchto případech, lze podle mého názoru dovodit, že snahou zákonodárce, zde bylo rozšířit okruh poskytovaných náhrad tak, aby byly odčiněny i další negativní dopady do nemajetkové sféry postiženého. Otázkou ale je, jaké přesně nároky sem mají spadat. Podle stávající judikatury, která považuje za dostačující odškodnění náhradu vytrpěných bolestí a ztíženého společenského uplatnění²⁵, by se v podstatě jednalo o prázdnou kategorii. Tato judikatura ale bude na novou právní úpravu těžko aplikovatelná.

Problémová je i dikce samotného ustanovení, protože další nemajetková újma je spolu s vytrpěnými bolestmi zařazena ve větě před středníkem. To by mohlo vést k závěru, že veškeré trvalé následky, které omezují život poškozeného, by měly být odčiněny prostřednictvím náhrady za ztížené společenské uplatnění. To by ale nutně vedlo k značnému vyprázdnění této kategorie. Je také možné, že by do této kategorie mělo spadat duševní strádání, vzhledem k ustanovení §2956, které ukládá škůdci povinnost nahradit jako nemajetkovou újmu vždy i způsobené duševní útrapy. V takovém případě bychom ale byli nuceni přehodnotit stávající pojetí náhrady za vytrpěné bolesti, která zahrnuje jak fyzické, tak duševní útrapy, způsobené škodou na zdraví postiženého.

Pokud bychom setrvali na stávajícím pojetí bolestného a ztíženého společenského uplatnění, pak by bylo možné pojem další nemajetkové újmy chápat jako zbytkovou kategorii, která by sloužila k odčinění dalších negativních dopadů do imateriální sféry poškozeného,

---

²³ Srov. ELIÁŠ Karel. op. cit., s. 998.

²⁴ Srov. rozhodnutí R22/92.

²⁵ Srov. výše zmiňovaný judikát Vrchního soudu v Olomouci publikovaný ve sbírce stanovisek pod číslem R56/2011.

keré by nebylo možné nahradit prostřednictvím předchozích dvou. Pokud bychom tedy vyloučili jak fyzické tak duševní útrapy a nepříznivý dopad na společenský život člověka, získali bychom kategorii výsostně individuální újmy. Řadit by sem bylo možné ty negativní projevy újmy na zdraví, které nejsou nutně spojeny se společenským životem postiženého. Mohlo by sem např. patřit zohydění²⁶. Další možností by, podle mého názoru, mohly být změny osobnosti za předpokladu, že by se nejednalo o nemoc²⁷. Lze si ovšem představit případ, kdy v důsledku ztráty končetiny může poškozený změnit svůj pohled na život, stát se podstatně negativnějším a depresivnějším člověkem, aniž by se nutně muselo jednat o psychickou poruchu. V důsledku zranění tak může dojít ke ztrátě chuti do života. Naopak by sem neměla být řazena újma na sexuálním životě člověka, byť se totiž jedná o sféru vysoce intimní, měla by být odškodněna v rámci tíženého společenského uplatnění. Oporu pro tento výklad může poskytnout také odstavec třetí čl. 10:301 PETL²⁸. V komentáři k tomuto ustanovení autoři uvádějí, že náhrada, za poškozené fyzické nebo duševní zdraví je poskytnuta za nemožnost žít plnohodnotný život²⁹. To je ale širší kategorie, než zahrnuje naše chápání tíženého společenského uplatnění. PETL neváže škodlivý následek pouze na uplatnění osoby ve společnosti, ale na nemožnost pokračovat v životě, jaký by žila, nebýt zranění, což by mělo zahrnovat i výsostně individuální sféru života člověka.

Na závěr se k tomuto problému sluší poznamenat, že vzhledem k vágnosti těchto pojmů mohou být různé negativní jevy podřazeny i pod více kategorií uvedených v §2958. Bude tedy na judikatuře soudů, aby tyto pojmy vymezila. Nelze také nevidět, že jakýkoli zásah do individuální sféry jedince se projeví i v jeho společenském životě. Smyslem ustanovení však bezpochyby zůstává odčinění všech negativních zásahů do nemateriální sféry osoby při ublížení na zdraví. V praxi se tak podle mého názoru soudy nebudou zabývat tím, pod jakou z kategorií lze negativní následek podřadit, protože vzhledem k pojmu „další nemajetkové újmy“, je ustanovení v podstatě schopno odčinit všechny negativní změny v životě člověka, ať již se jedná o sféru ryze intimní nebo o jeho realizaci ve vztahu ke společnosti.

---

²⁶ ELISCHER, David. Náhrada nemateriálních aspektů při újmě na zdraví. Několik úvah k principu objektivizace náhrad. Zdravotnické fórum, 2011, roč. 2011, č. 2, s. 25-35. ISSN: 1804-9664. s. 18.

²⁷ Na případné psychické následky, které dosáhnou intenzity nemoci, pamatuje i současná bodová vyhláška, konkrétně se jedná o položku 016 ve druhé příloze - vážné duševní poruchy vzniklé působením otřesných zážitků nebo jiných nepříznivých psychologických činitelů a tísnivých situací. Tak se např. může jednat o případy, kdy je osoba účastníkem nehody, při níž zemře jí blízká osoba, a takový traumatizující zážitek u ní vyvolá psychickou poruchu (srov. např. 25 Cdo 1592/2010).

²⁸ *In case of personal injury, non-pecuniary damage corresponds to the suffering of the victim and the impairment of his bodily or mental health. In assessing damages (including damages for persons having a close relationship to deceased or seriously injured victims) similar sums should be awarded for objectively similar losses.*

²⁹ Principles of European tort law: text and commentary, op.cit., s. 176.

5. Stanovení výše náhrady podle současného bodového systému

Výše zadostiučinění je v současné době určována podle prováděcího předpisu³⁰ k §444 odst. 2, který zmocňuje Ministerstvo zdravotnictví po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí k vydání vyhlášky, která bude upravovat způsob stanovení výše náhrad za bolestné a ztížené společenské uplatnění.

Náhrada za bolest se poskytuje podle systému bodového ohodnocení, které obsahují přílohy vyhlášky č. 440/2001 Sb. (konkrétně se jedná o přílohu 1. a 3.). Tento systém je založen na neúplném výčtu různých poruch zdraví, které jsou ohodnoceny určitým bodovým rozpětím, podle kterého je pak stanoven počet bodů pro každý jednotlivý případ. V případě, že některé porucha zdraví není v systému uvedena, použije se analogicky jí nejpodobnější poškození zdraví, které je v tabulkách zahrnuto. Hodnocení bolestného je prováděno soudním znalcem – lékařem a provádí se až v okamžiku stabilizace stavu poškozeného.

Současná právní úprava vychází primárně ze zásady paušalizace ve snaze dodržet zásadu rovnosti, tedy že se ve stejných případech má postupovat stejně. I zde však zákonodárce, vědom si toho, že přílišná paušalizace by vedla k individuálním nespravedlnostem, stanoví možnost individuálního navýšení základního bodového ohodnocení, a to ve dvou stupních. *Prvním stupněm individualizace* je možnost daná lékaři, aby zvýšil základní bodové ohodnocení v případech, kdy škoda na zdraví vyžadovala náročný způsob léčení³¹ (zde může být ohodnocení bolesti navýšeno o 50%) nebo v případě, kdy vyžadovala mimořádně náročný způsob léčení³² (v tomto případě je možné bodové ohodnocení zvýšit o dvojnásobek). *Druhou možností* jak reflektovat individuální aspekty případu je § 7 odst. 3 vyhlášky³³, který dává soudu možnost ve výjimečných případech mimořádného zřetele hodných přiměřeně navýšit základní ohodnocení stanovené lékařem.

Stejně jako u náhrady za vytrpěné bolesti se stanovuje výše odškodnění za ztížené společenské uplatnění. I zde se vychází ze základního bodového ohodnocení, které provádí lékař na základě tabulek obsažených v přílohách vyhlášky (konkrétně se jedná o přílohy 2. a

---

³⁰ Již výše zmíněná vyhláška č. 440/2001 Sb. Tato vyhláška byla již podrobena přezkumu souladu s ústavním pořádkem v nálezů Ústavního soudu Pl ÚS 50/05. Tento náleží je velmi důležitý ze dvou hledisek: a sice tím, že se přihlásil ke kritériím vysloveným již v nálezů Pl ÚS 350/03, podle nichž by se mělo posuzovat přiznání zvýšeného odškodnění v případech zvláštního zřetele hodných podle §7 odst. 3 vyhlášky a také upozorněním obecných soudů na jejich možnost neaplikovat podzákonny právní předpis, pokud by jej shledaly nesouladným se zákonem nebo s ústavním pořádkem (čl. 95 odst. 2 Ústavy: Soudce je vázán zákonem a mezinárodní smlouvou). Tato možnost však zůstala obecnými soudy nevyužita.

³¹ §6 odst. 1 písm. a) vyhlášky.

³² § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky.

³³ §7 odst. 3: *Ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele může soud výši odškodnění stanovenou podle této vyhlášky přiměřeně zvýšit.*

4.) Základem pro stanovení výše odškodnění je tak v tomto případě opět paušálně stanovené bodové rozpětí. Nicméně i zde umožňuje vyhláška zohlednit specifické okolnosti případu.

Primární individualizaci v tomto případě provádí také lékař, a to navýšením základního bodového ohodnocení o 50% v případech, kdy poškození zdraví vedlo k zvlášť těžkým následkům³⁴. *Sekundární možností* je pak opět možnost navýšit odškodnění stanovené lékařem ve výjimečných případech hodných mimořádného zřetele podle § 7 odst. 3. Na tomto místě je vhodné uvést závěr, který vyslovil Nejvyšší soud ve svém stanovisku Cpjn 203/2010, a sice že možnost přiměřeného zvýšení odškodnění ztížení společenského uplatnění soudem podle ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. není podmíněna tím, zda lékař ve svém posudku dospěl k závěru, že poškození zdraví postiženého vedlo ke zvlášť těžkým následkům ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) vyhlášky. S tímto nelze než souhlasit, protože v opačném případě by v podstatě o aplikaci § 7 odst. 3 vyhlášky rozhodoval lékař a nikoli soud.

Zatímco „základní“³⁵ ohodnocení nečiní judikatuře problémy, podstatně složitější situace ovšem nastává u jeho zvýšení v případech mimořádného zřetele hodných podle § 7 odst. 3. Zde je potřeba připomenout, že jinak se k tomuto problému staví Ústavní soud, kdy můžeme jeho kritéria pro aplikaci tohoto ustanovení prohlásit za podstatně měkčí, a jinak Nejvyšší soud, jehož judikatura se sice postupně o něco přiblížila³⁶ stanoviskům Ústavnímu soudu, je však o poznání přísnější. Důvodem nestejných závěrů je odlišný postoj obou soudů k interpretaci problematického ustanovení. Zatímco Nejvyšší soud spíše tenduje k výkladu, který se co nejvíce blíží slovu zákonodárce, Ústavní soud zahrnuje do své argumentace principy a různé spravedlnostní úvahy, v důsledku čehož je jeho postoj odlišný³⁷.

Ústavní soud se ve svých nálezech snaží upřednostnit zásadu individuálního určení náhrady. Zásadním je v tomto směru nález III ÚS 350/03³⁸, ve kterém „*Ústavní soud vycházel z následujících kritérií, která v daném případě byla splněna nebo k nimž mělo podle jeho názoru být přihlédnuto:*

---

³⁴ § 6 odst. 1 písm. c).

³⁵ Nejvyšší soud chápe základním ohodnocením výši odškodnění, kterou na základě tabulek provedl lékař včetně jejího případného navýšení podle § 6 vyhlášky. Srov. stanovisko Cpjn 203/2010.

³⁶ Zejména je správné opustění názoru, že případy mimořádného zřetele hodné jsou vyhrazeny pouze pro případy vysoké a mimořádné úrovně předchozího uplatnění poškozeného ve společnosti.

³⁷ Srov. GERLOCH, Aleš, Jan TRYZNA a Jan WINTR. Metodologie interpretace práva a právní jistota. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 497 s. ISBN 978-80-7380-388-9., s. 194.

³⁸ Skutkově šlo o poškození zdraví pacientky v důsledku non lege artis postupu operátora, který při gynekologické operaci nepodvázal močovod, což vedlo k odumření ledviny. Je nutné připomenout, že výše odškodnění byla posuzována ještě podle vyhlášky č. 32/1935 a dvojnásobek ztíženého společenského uplatnění, které bylo přiznáno krajským soudem v Plzni (s odůvodněním, že podle názoru odvolacího soudu nelze postupem podle ust. § 7 odst. 3 vyhlášky nahrazovat nedostatek stávající právní úpravy, podle níž výše odškodnění neodpovídá současným mzdovým a cenovým poměrům) činil 24 tisíc.

1. *Závažnost způsobené škody na zdraví, tzn. zda byly zasaženy (poškozeny) životně důležité orgány,*
2. *Možnost vyléčení či eliminace způsobené škody, tzn. zda v důsledku poškození je poškozená omezena ve svém způsobu života a jestli je nucena k pravidelným kontrolám u lékařů, dalším operativním zákrokům či se v důsledku poškození zdraví stala alespoň do určité míry závislá na přístrojovém vybavení,*
3. *Mělo by se přihlížet k míře zavinění (nedbalosti) operatéra, tedy nakolik došlo k odchýlení od standardního (řádného) postupu při operaci.*

Nelze nevidět, že zde u § 7 odst. 3 Ústavní soud zohledňuje i kritéria, která jsou obsažena již v základním bodovém ohodnocení. V podstatě se tak rozchází se systémem gradace, který uplatňují obecné soudy, že tedy již samotné základní odškodnění za bolest a ztížené společenské uplatnění představuje náhradu za prokazatelné nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného a pro uspokojování i plnění jeho životních a společenských potřeb³⁹, a zvýšení náhrady podle §7 odst. 3 by mělo přicházet v úvahu pouze tehdy, pokud základní odškodnění není sto vyvážit dopady poškození zdraví do života poškozeného. Praxe nejvyššího soudu se tak postupně ustálila na přiznávání násobků⁴⁰ základního bodového ohodnocení. Základním principem, ze kterého judikatura vychází, je *princip přiměřenosti*⁴¹. Úsudek soudu o přiměřenosti zvýšení odškodnění vychází jednak z konkrétních, individuálně určených okolností posuzované věci, jednak z obecné zkušenosti soudu, s přihlédnutím k jiným případům podobného druhu. Soud musí dbát na to, aby přiznaná výše náhrady za ztížení společenského uplatnění byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi takto přiznanou peněžitou částkou a způsobenou škodou na zdraví existoval vztah přiměřenosti. Při stanovení konkrétní výše odškodnění tak soudy musí brát v úvahu výši odškodnění přiznanou v obdobných případech, neboť i přiznávání mimořádného zvýšeného odškodnění musí být diferenciováno podle závažnosti dopadů do života poškozeného.

Výrazné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění (zhruba kolem desetinásobku) je pak podle ustálené judikatury dovolacího soudu vyhrazeno především těm případům, kdy pro následky úrazu je poškozený téměř vyřazen ze života a kdy jeho předpoklady k uplatnění ve společnosti jsou téměř nebo zcela ztraceny, není schopen se sám

³⁹ Srov. stanovisko Nejvyššího soudu Cpjn 203/2010, dále např. rozhodnutí 5 Cdo 4826/2009, 25 Cdo 2884/2010 která se na něj odvolávají.

⁴⁰ Srov. rozhodnutí 25 Cdo 2884/2010 „Lze sice souhlasit s názorem, že zvyšování náhrady za ztížení společenského uplatnění pomocí násobků nemá výslovnou oporu v právních předpisech a že podstatný je nikoli násobek, jímž je základní odškodnění zvýšeno, nýbrž přiměřenost celkové částky odškodnění; na druhé straně jsou násobky užitečnou a vžitou pomůckou, která přispívá ke sjednocování rozhodovací praxe soudů.“

⁴¹ K němu se přihlásil Ústavní soud již ve svém nálezu III. ÚS 350/03, ale i Nejvyšší soud – srov. např. již několikrát zmiňované stanovisko Cpjn 203/2010.

obsloužit nebo dokonce upadne do vegetativního stavu apod. Pokud se tedy poškozený dovolává zvýšené náhrady za ztížené společenské uplatnění, pak argumentuje obdobnými případy, které již byly v rozhodovací praxi soudů řešeny⁴². V této souvislosti je možná vhodné připomenout, že pro výši přiznaného odškodnění není rozhodné, zda je postižený schopen svůj stav vnímat. Na této myšlence trvá nejen Nejvyšší soud⁴³, ale i autoři PETL⁴⁴.

Z výše uvedeného shrnutí současné právní úpravy vyplývá, že systém, na němž je postaveno určování výše odškodnění, je primárně ovládán zásadou paušalizace, umožňuje však přihlédnout k individuální povaze každého případu, a tam, kde se základní odškodnění nejeví jako schopné vyvážit zásah do života člověka, zvýšit přiznanou částku. Nelze nevidět, že hlavním problémem není ani tak samotný bodový systém, jako spíše skutečná výše přiznávaných náhrad, která je, byť bylo dosaženo značného pokroku⁴⁵, pořád ještě nedostačující. Problematický je také fakt, že se judikatura nevypořádala s otázkou jak reagovat na fakt, že odškodnění se má odvíjet od životní úrovně společnosti, která se ovšem mění často rychleji, než je měněn právní předpis upravující výši náhrad. S nabytím účinnosti nového občanskoprávního kodexu se systém přiznávání náhrad, jak uvidíme dále, zásadně promění.

6. Stanovení výše náhrady v novém občanském zákoníku

Právní úprava v novém občanském kodexu opouští zcela systém bodového ohodnocení a ponechává výši náhrady za nemajetkové újmy zcela na vůli (nikoli libovůli) soudu. Důvodová zpráva argumentuje především nepostižitelnou variabilitou soukromého života, kdy není možné nějakým způsobem nivelizovat záležitosti tak navýsost individuální, jako je bolest, následky poškození zdraví pro budoucnost člověka nebo ztráta blízké osoby. Odkazuje přitom nejen na zahraniční právní úpravy (konkrétně na francouzskou⁴⁶ a švýcarskou), ale i na současnou úpravu ochrany osobnosti, nekalé soutěže apod., kde je výše

---

⁴² Tak například v rozsudku 25 Cdo 1491/2009 byl v případě v žalobce, který v důsledku dopravní nehody utrpěl ve věku 17 let velmi vážná zranění, v jejichž důsledku ochrnl v dolní polovině těla, je neplodný, trpí křečemi v dolní polovině těla, bolestmi zad, má problémy s vylučováním, přičemž prognóza budoucího stavu je bez naděje na zlepšení, přiznán sedminásobek základního bodového ohodnocení (v absolutní částce 7 500 000 korun). Nejvyšší soud se zde ztotožnil s argumenty odvolacího soudu, který podle něj zcela správně zohlednil, že se žalobci v důsledku nehody nesnížil intelekt, gnostické ani komunikační schopnosti a je tedy schopen se zapojovat do života, a to i přes fyzický handicap a nutnost určité pomoci druhých osob. Nelze proto dospět k závěru, že by byl žalobce zcela vyloučen z běžného života a limitován natolik, aby to odpovídalo obvyklým důvodům pro zvýšení náhrady kolem desetinásobku.

⁴³ R 59/57.

⁴⁴ Principles of european tort law: text and commentary. op.cit., s. 176.

⁴⁵ např. 25 Cdo 759/2005 novorozenci s fatálním poškozením mozku bylo přiznáno odškodnění v celkové výši 16,988.400,- Kč.

⁴⁶ Francouzské právo sice nezná zákonem stanovená pravidla pro stanovení výše odškodnění a zákon skutečně ponechává soudu volnou ruku. Na druhou stranu soudy již delší dobu využívají nezávazné interní tabulky a i převažující část odborné veřejnosti zastává názor, by mělo dojít k nějaké objektivizaci těchto náhrad. Srov. ELISCHER, David. Náhrada nemateriálních aspektů při újmě na zdraví. Několik úvah k principu objektivizace náhrad.

přiměřeného zadostiučinění také ponechána volné úvaze soudu. Zákonodárce se tak snaží o větší individualizaci náhrady v jednotlivých případech, která podle něj nebyla v dosavadním systému možná. Nová právní úprava nabízí soudci jen omezená vodítka, podle kterých by měl postupovat. V dalším textu bude poukázáno alespoň na několik z těch, které lze ze zákona vyčíst nebo stanovit pomocí principů, na nichž soukromé právo spočívá. V úvahu bude brána také ta stávající judikatura, kterou bude možné na novou právní úpravu použít, Principy evropského deliktního práva a některé podněty ze zahraničí.

Základním ustanovením, které stanoví způsob určení výše náhrady při ublížení na zdraví je §2958, škůdce je podle něj povinen poskytnout peněžitou náhradu, která plně vyvažuje vytrpěné bolesti, další nemajetkové újmy a, vznikla-li v důsledku poškození zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, i ztížené společenské uplatnění. Druhá věta předmětného ustanovení pak dále stanoví, že *nelze-li výši náhrady takto určit*, stanoví se podle zásad slušnosti. Z dikce ustanovení by tak vyplývalo, že zákonodárce počítá se dvěma způsoby, kterými má být výše odškodnění stanovena. Primárním pravidlem by mělo být určení výše náhrady škody tak, aby plně vyvažovala vytrpěné bolesti, další nemateriální újmy popř. i ztížené společenské uplatnění. Druhým subsidiárním pravidlem by pak mělo být určení výše odškodnění podle zásady slušnosti. Osobně se domnívám, že zvolená dikce ustanovení není příliš šťastná. Problém spočívá v nemožnosti exaktního ocenění nemateriální újmy, jde totiž ze své podstaty o újmu, která nemá svůj peněžitý ekvivalent, neboť se jedná o újmu na právem chráněných hodnotách, které, jakkoli jsou v hierarchii právem chráněných zájmů řazeny na přední pozice⁴⁷, nepodléhají tržním mechanismům a otázka stanovení jejich hodnoty je otázkou velmi složitou, která je nevyhnutelně spojena s určitým společenským konsensem⁴⁸. Otázka hodnoty těchto komodit tak musí být založena na určitém objektivním hodnocení, které bude společností přijímáno jako spravedlivé. K problému nevyčíslitelnosti nemajetkové újmy se již vyjadřoval Ústavní soud⁴⁹. V tomto konkrétním případě se jednalo o odškodnění nemajetkové újmy pozůstalých. Ústavní soud zde vychází z faktu, že poskytnutí zadostiučinění je v zásadě neschopné jakkoli reparovat nemajetkovou újmu, která vznikla a jedná se tak vlastně o „*gesto slušnosti a spravedlnosti, které nemůže žádným způsobem odčinit dopady tragické události*“. Když tedy zákonodárce stanoví, že má být nemajetková

⁴⁷ Takto by měl být hodnotově postaven i nový občanský zákoník, když v § 3 odst. 1 stanoví, že soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka a zároveň ochranu života a zdraví, svobody, cti, důstojnosti a soukromí chápe jak jednu ze základních zásad, na nichž je postaveno soukromé právo. Srov. též ELIÁŠ Karel, Základy soukromého práva, Právní rozhledy 5/1995, s. 177.

⁴⁸ K tomu srov. Principles of european tort law: text and commentary, s. 173 „*Nor do we agree that such damages are arbitrary, though we accept that they are inevitable conventional since there is no market against which they may be measured.*“

⁴⁹ srov. nález IV ÚS 315/01.

újma plně vyvážena, pak je tak či onak výše odškodnění, které má být poskytnuto, závislá na společenském konsensu a citu pro spravedlnost. Soudci tedy nezbyvá, než vycházet právě ze zásad slušnosti a spravedlnosti. Obávám se tedy, že první věta § 2958 v podstatě žádné samostatné pravidlo pro určení výše náhrady neposkytuje.

6.1. Zásada slušnosti (ekvity)

Skutečné pravidlo, kterým by se měl soudce při určování výše náhrady řídit, je podle mého názoru skryto v druhé větě ustanovení §2958, a to v zásadě slušnosti. Jedná se o pojem, který není v našem současném občanském ani obchodním zákoníku explicitně zakotven. To ale neznamená, že by byla zásada slušnosti našemu právu neznámá. Zásada slušnosti (ekvity) se objevuje v judikatuře vrcholných soudních instancí zejména v souvislosti s instituty jako dobré mravy, zákaz zneužití práv nebo zásady poctivého obchodního styku⁵⁰.

Samotná zásada ekvity je zásadou velmi širokou, která se vyznačuje svou nedefinovaností a nedefinovatelností⁵¹. Problémem je už nalezení vhodného ekvivalentu k latinskému pojmu *aequitas*⁵². Slovní spojení „podle zásad slušnosti“ je podle mého názoru možné v předmětném ustanovení nahradit spojením zásady spravedlnosti, vyjdeme-li z toho, že je nauka v podstatě používá jako synonyma. Pravidlo obsažené v §2958 je tak promítnutím základního principu, na němž je postaven právní řád, a sice promítnutím principu spravedlnosti. Svou povahou se však nejedná o právní zásadu, ale o právní pravidlo, ve kterém je zásada spravedlnosti pouze promítnuta⁵³, v daném případě je totiž vymezen skutkový stav (hypotéza), kdy má být pravidlo použito. Zákonodárce tak soudci přikazuje, aby výši náhrady určil tak, aby odpovídala spravedlivému uspořádání práv a povinností mezi stranami.

Pojem „zásady slušnosti“ je pojmem relativně neurčitého obsahu, zákonodárce prostřednictvím tohoto pojmu umožňuje soudci, aby mohl postihnout veškeré okolnosti případu a rozhodnout spravedlivě. Otázkou tak zůstává, co je spravedlivé řešení. Spravedlnost může být, kromě mnoha jiných dělení, chápána ve smyslu individuálním a ve smyslu obecném. Úkolem soudce je tak stanovit konkrétní výši odškodnění tak, aby plně vyvažovala nemajetkovou újmu, která byla způsobena, zároveň však musí tuto újmu ocenit na základě

⁵⁰ Srov. např. nálezy II. ÚS 3/10, IV. ÚS 3653/11, I. ÚS 2216/09

⁵¹ Srov. HURDÍK, Jan. *Zásady soukromého práva*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 168 s. ISBN 80-210-2001-6., s. 73.

⁵² *Ibid.*, s. 73. Lze ji přeložit jako rovnost, mírnost, skromnost, lhostejnost, rovnost před právem a zákonem, smysl pro rovnost, **spravedlnost**, **slušnost**, nestrannost nebo poctivost.

⁵³ Právní princip vykazuje dva znaky: 1. musí se jednat o normativní větu v podobě příkazu k optimalizaci (není zde vymezena konkrétní skutková podstata) a 2. současně představuje základní hodnotová a funkční východiska normativního systému. K tomu srov. MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace*. Vyd. 2. Praha: C.H. Beck, 2011, xviii, 276 s. ISBN 978-80-7400-382-0., s. 46.

objektivních a rozumných kritérií, tak aby bylo jeho rozhodnutí ospravedlnitelné i v kontextu s dalšími podobnými případy, a tím naplnit neurčitou hypotézu § 2958. Tím se ovšem dostáváme k závěrům, které byly vysloveny Ústavním a Nejvyšším soudem ohledně přiměřenosti výše odškodnění. K závěru, že soud bude muset újmu ocenit „objektivně“ s ohledem na společenský konsensus bychom došli i skrze samotnou zásadu spravedlnosti, protože jednou z kautel spravedlnosti je nepochybně princip rovného zacházení – tedy posuzování obdobných případů obdobně. Chtě nechtě se tak ale dostáváme zpět k objektivizaci náhrady škody, která je nakonec obsažena i v právních systémech, kde výše náhrady je ponechána na vůli soudci. Otázkou tak zůstává, zda se justice vydá cestou interních tabulek, jak je tomu ve Francii nebo se tento systém vytvoří spontánně prostřednictvím soudní judikatury. K vytvoření interních tabulek nakonec soudce nabádá i sama důvodová zpráva⁵⁴.

6.2. Přiměřenost výše přiznané náhrady

Pracovat bude i nadále možné s judikaturou týkající se proporcionality (přiměřenosti) přiznávaného odškodnění. To, že má být odškodnění přiměřené, stanoví již obecné ustanovení § 2951 ve druhém odstavci. Jak již bylo výše uvedeno, měl by úsudek soudu o tom, jaká výše náhrady je ještě přiměřená, vycházet především z okolností každého individuálního případu (soud by měl stanovit odškodnění v takové výši, které bude plně vyvažovat nemajetkové újmy způsobené poškozenému a zohlednit při tom individuální znaky každého případu), z obecných zkušeností v obdobných případech, které soudní praxe řešila (v obdobných případech by soud měl postupovat obdobně). Zohledněna by také měla být výše náhrad přiznávaných v případě jiných nemateriálních újem vzhledem k postavení zdraví v hierarchii hodnot, které právo chrání⁵⁵.

S postavením života a zdraví v hierarchii hodnot úzce souvisí i otázka hranice, kterou by výše odškodnění neměla překročit. Nelze přehlédnout, že si většina obhájců zrušení bodového systému od tohoto kroku slibuje především zvýšení přiznávaných náhrad. Jak bylo uvedeno výše, nejsou už v dnešní době neobvyklé náhrady v řádech milionů korun, zejména jedná-li se o fatální poškození u mladých jedinců. Je však třeba mít na paměti, že základním účelem náhrady je v našem právním řádu kompenzace, nikoli sankce. Příliš vysoké náhrady

⁵⁴ „Pocítují-li někteří představitelé soudní moci potřebu tabulek, vzorců nebo klíčů speciálně pro tyto účely, nic nebrání tomu, aby se soudní praxe sama shodla na zásadách, podle nichž bude postupováno.“

⁵⁵ Srov. 25 Cdo 2258/2008. Nelze zde souhlasit s názorem publikovaným ve stanovisku Cpjn 203/2010, které se k porovnávání přiměřenosti i podle náhrad poskytovaných za jiné nemajetkové újmy postavilo negativně. V tomto případě se dá plně souhlasit s odlišným stanoviskem JUDr. Roberta Waltra, který argumentuje především hierarchií hodnot, které právo chrání, konzistentností právního řádu, jakož i zohledněním ekonomické reality České republiky. Pozdější judikatura Nejvyššího soudu (např. 25 Cdo 3685/2011) se však k takovému způsobu určování přiměřenosti výše náhrady opět vrací.

by byly nevhodné zejména v případech, kdy je povinnost k náhradě koncipována jako objektivní a vzniká bez ohledu na zavinění. To ovšem neznamená, že by měla být potlačována i prevenční funkce náhrady škody, která by však měla být úzce spojena se zaviněným jednáním škůdce.

6.3. V obdobných případech obdobně (objektivizace)

Jak již bylo výše uvedeno, spravedlivé řešení každého případu má vždy dvě dimenze – individuální a obecnou. Přestože Nový občanský zákoník odmítá rovnost jako hlavní zásadu soukromého práva s poukazem na to, že soukromé právo je postaveno především na zásadě autonomie vůle⁵⁶, zůstává tato zásada i se všemi jejími dopady jednou z nejvýznamnějších. Jejím důležitým projevem je právě princip rovného zacházení. Ten je v novém občanském zákoníku podpořen i §13⁵⁷, který je v podstatě výslovným vyjádřením principu legitimního očekávání, že ve stejných případech bude rozhodováno stejně.

Újma, která postiženému vznikla, tak bude muset být posuzována objektivně. Nejvyšší soud se k zásadě objektivizace vyjadřoval v souvislosti s ochranou osobnosti⁵⁸. Tento závěr je však plně aplikovatelný i na novou právní úpravu. Vlastní zásah tak bude nutno hodnotit vždy objektivně s přihlédnutím ke konkrétní situaci, za které k neoprávněnému zásahu došlo (tzv. konkrétní uplatnění objektivního kritéria), jakož i k osobě postižené fyzické osoby (tzv. diferencované uplatnění objektivního kritéria). V podstatě se tak bude muset vycházet z toho, jak by zásah vnímala osoba stejných vlastností a postavení, která by se za daných okolností nacházela na místě postiženého.

Pro dodržení zásady objektivizace je však nezbytně nutné, aby byla stanovena určitá kritéria, která bude soud brát jako relevantní při posuzování jednotlivých případů. Úkol soudů tak bude spočívat především ve stanovení relevantních kritérií, od nichž se bude výše odškodnění odvíjet.

6.4. Jaká kritéria pro stanovení výše náhrady nabízí PETL?

PETL se věnuje problematice určování výše náhrady nemajetkové újmy ve druhém odstavci čl. 10:301, když stanoví, že při stanovení výše náhrady mají být do úvahy vzaty všechny okolnosti případu, zejména pak závažnost, doba trvání a následky újmy⁵⁹. V podstatě

---

⁵⁶ Srov. důvodovou zprávu.

⁵⁷ §13: *Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.*

⁵⁸ 30 Cdo 4431/2007.

⁵⁹ *In general, in the assessment of such damages, all circumstances of the case, including the gravity, duration and consequences of the grievance, have to be taken into account. The degree of the tortfeasor's fault is to be taken into account only where it significantly contributes to the grievance of the victim.*

stejná kritéria uvádí ve svém nálezu III ÚS 350/03 i Ústavní soud. Tato kritéria jsou velmi obecná, což je logickou konsekvencí toho, že úkolem PETL je pouze extrahovat určité obecné zásady, které jsou vlastní jednotlivým právním řádům. Je také nutno připomenout, že čl. 10:301 se nevěnuje pouze újmě na zdraví, ale i jiným nemajetkovým újmám, zejména újmě na svobodě, důstojnosti či jiných osobnostních právech člověka.

Velmi zajímavá je otázka zohlednění formy zavinění škůdce. PETL zohledňuje formu zavinění škůdce jen v případě, že významně přispěl k újmě poškozeného⁶⁰. Komentář k předmětnému článku vysvětluje toto ustanovení snahou zohlednit tendenci, která se objevuje v řadě právních řádů, zohledňovat chování škůdce při určování, co má být spravedlivým zadostiučiněním. Výslovně je ale stanoveno, že se nejedná o přijetí principu sankční náhrady škody (*punitive damages*), PETL stojí stejně jako naše právní úprava především na principu plné náhrady škody⁶¹, škůdce má tedy plně kompenzovat škodu, kterou způsobil, ale nemá být nucen nahrazovat více. Přestože je, jak bylo zmíněno, i naše koncepce náhrady škody resp. nemajetkové újmy tradičně postavena na kompenzačním principu, je třeba zohlednit i její prevenční funkci⁶². Otázka prevence je ve spojení s institutem nemajetkové újmy možná ještě významnější, vezmeme-li do úvahy, že (a při škodách na zdraví nebo dokonce životě zejména) odškodnění v podstatě není schopno poškozeného vrátit do stavu, v jakém by byl, kdyby do jeho práv zasaženo nebylo. Právě proto by se měl princip prevence prosazovat u tohoto druhu náhrad možná ještě výrazněji, než u náhrady újmy majetkové.

Jak již bylo zmíněno výše, otázka prevence je úzce spojena s otázkou zavinění. Tam, kde vzniká odpovědnost, aniž by došlo k zavinění, nemá smysl výši náhradu navyšovat tak, aby na škůdce působila preventivně, protože škoda (újma) vznikla bez ohledu na jeho zavinění, a tak by nemělo smysl na škůdce preventivně působit. Nový občanský zákoník na některých místech míru zavinění reprobuje⁶³. Úmyslné způsobení újmy jako jeden z bodů demonstrativního výčtu okolností, k nimž má soud přihlížet při stanovení způsobu a výše přiměřeného zadostiučinění uvádí i § 2957. Vzhledem k výše uvedeným argumentům, by tak soudy nepochybně měly míru zavinění škůdce u újmy na zdraví brát v potaz. Přestože § 2957

⁶⁰ Jako příklad uvádí autoři případ, kdy bulvární tisk zcela záměrně rozšíří nepravdivou informaci, k němuž stává do kontrastu jiný případ, kdy dojde k nedbalostnímu pochybení, které je však velmi rychle odstraněno. Srov. Principles of european tort law: text and commentary. op.cit., s. 176.

⁶¹ čl. 10:101: *Damages are a money payment to compensate the victim, that is to say, to restore him, so far as money can, to the position he would have been in if the wrong complained of had not been committed. Damages also serve the aim of preventing harm.*

⁶² Srov. např. již výše zmiňovaný nálezy IV ÚS 315/01, I. ÚS 1586/09. Z rozhodování Nejvyššího soudu např. 30 Cdo 4431/2007. Stupeň zavinění jako jedno z kritérií opodstatňující přiznání mimořádné výše odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. uvádí ve svém nálezu III. ÚS 350/03 i Ústavní soud.

⁶³ Srov. § 2969 nebo 2971.

výslovně uvádí jako zvlášť závažnou okolnost pouze úmysl škůdce, měla by být podle mého názoru brána v úvahu i hrubá nedbalost, kterou jako podmínku odškodnění uvádí i §2971⁶⁴. Hrubá nedbalost je totiž stupeň zavinění, který v podstatě vyjadřuje opovržení škůdce právem chráněnými hodnotami a tím se svou povahou blíží úmyslu. Hrubou nedbalost, jakožto okolnost, která má být zohledněna v rámci úvahy soudu o přiměřeném zadostiučinění, ve svých nálezech III. ÚS 350/03 a IV. ÚS 315/01 zmiňuje i ústavní soud.

6.5. K jakým okolnostem má být brán zřetel podle §2957 NOZ

Obecná ustanovení upravující výši a způsob náhrady újmy na přirozených právech člověka obsahují v § 2957 demonstrativní výčet některých okolností, ke kterým má být brán zřetel při určování výš náhrady. Zákonodárce v § 2957 stanoví: *Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.* Toto ustanovení je v podstatě obdobou příkazu obsaženého v §13 odst. 3 současného občanského zákoníku, který ukládá soudci posuzovat výši přiznaného zadostiučinění s ohledem na okolnosti, za nichž k zásahu došlo. Ustanovení §2957 je ale užší, protože hovoří pouze o okolnostech zvláštního zřetele hodných. Za zmínku stojí také fakt, že soudní praxe chápe okolnostmi podle §13 občanského zákoníku nejen jako okolnosti na straně škůdce, ale i na straně poškozeného. Takové okolnosti sem ale nebude možné zahrnovat, protože z dikce § 2957 vyplývá, že se má jednat o okolnosti, které odůvodňují zvýšení náhrady. Takové skutečnosti, které se dají přičíst k tíži poškozeného, by však v důsledku sjednocení režimu náhrady majetkové a nemajetkové újmy měly být řešeny v rámci společné odpovědnosti podle § 2918⁶⁵.

---

⁶⁴ Ustanovení § 2971 dává pojem hrubé nedbalosti do souvislosti s porušením důležité právní povinnosti. Za hrubou nedbalost je naukou chápáno takové porušení důležité povinnosti plynoucí z povolání, funkce, postavení či přímo z právního předpisu, tedy tam, kdy osoba zjevně nerespektovala požadavky, které jsou stanoveny pro řádné plnění povinnosti, resp. tam, kde taková osoba závažně zanedbala péči, což by se jí nemělo stát (srov. ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Dita MELICHAROVÁ, Ondřej FRINTA, Tomáš POHL, Petr LIŠKA, Ivana MRÁZOVÁ, Michaela ZUKLÍNOVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 550 s. ISBN 978-80-7357-473-4., s. 418).

⁶⁵ §2918: *Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podléjí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.*

Otázkou je využití tohoto ustanovení v případě škody na zdraví, resp. jaké okolnosti by mohly být při ublížení na zdraví považovány za okolnosti zvláštního zřetele hodné. Míře zavinění, jakožto okolnosti determinující výši přiznané náhrady, byla věnována pozornost výše. Druhá věta § 2957 se podle mého názoru nemůže v případě ublížení na zdraví příliš uplatnit, protože psychické strádání, způsobené újmou na zdraví, by mělo být odčiněno v rámci bolestného. Její využití bude možné zejména v případě jiných zásahů do osobnosti člověka. Lze si například představit sdělení nesprávné diagnózy, v důsledku čehož utrpí poškozený újmu v podobě strachu o své zdraví nebo dokonce život⁶⁶. Použito může být toto ustanovení také v případech, kdy samotné poškození zdraví bylo sice minimální⁶⁷ (např. bodnutí injekční stříkačkou), nicméně bylo doprovázeno hrozbou poškození zdraví v podobě nákazy např. HIV nebo žloutenkou typu C. Nárok na náhradu újmy zde však nebude plynout z poškození zdraví (k němuž reálně nedošlo), ale ze zásahu do práva na ochranu osobnosti. Není totiž sporu o tom, že obava nebo dokonce přesvědčení poškozeného o tom, že trpí určitou nemocí, je schopno významně negativně ovlivnit soukromý a rodinný život člověka a v některých případech i jeho důstojnost a čest.

Nemyslím si ale, že by pojem “okolností zvláštního zřetele hodné“ měl být vykládán s ohledem na § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. Jednalo se totiž o prostředek, který soudci umožňoval zvýšit náhradu v případech, kdy základní ohodnocení, vzhledem k závažnosti újmy, nebylo sto reflektovat následky zásahu do života poškozeného. Vzhledem k tomu, že úvaha o spravedlivé náhradě, která plně vyváží nemajetkové újmy, které vznikly na straně poškozeného, leží plně v rukou soudu, měl by tuto otázku vyřešit již v rámci plné satisfakce podle §2958.

7. Odškodnění sekundárních obětí

7.1. Osoby blízké v novém občanském zákoníku

Současný občanský zákoník obsahuje úpravu nároků osob blízkých v případě usmrcení v §444 odst. 3. Výše odškodnění je stanovena pomocí paušální částky, která je poskytována na základě příbuzenského vztahu. Současná právní úprava pamatuje výslovně pouze na úmrtí. Zdánlivě tak není možné odškodnit blízké osoby v případě, kdy sice

---

⁶⁶ Srov. např. 30 Cdo 3322/2008. V tomto případě bylo ženě v důsledku záměny krevních vzorků sděleno, že je HIV pozitivní.

⁶⁷ Ani vyhláška 440/2001 Sb. již neobsahuje ustanovení vylučující náhradu v případech, kdy byl zásah do tělesné integrity minimální. Nicméně ne každý zásah do tělesné schránky člověka musí nutně založit nárok na náhradu. Německá právní věda tento fakt zohledňuje v rozlišování újmy na zdraví a na těle. Pokud důsledkem zásahu do tělesné integrity není poškození zdraví (ať již se jedná o zdraví psychické nebo fyzické) může se poškozený domáhat náhrady skrze ochranu osobnosti obecně. Takové případy nebudou samozřejmě příliš časté. Blíže k německému přístupu srov. BAR Christian von. op. cit., s. 70.

postižený nezemřel, avšak bylo vážně poškozeno jeho zdraví. Soudy si zde však opět vypomohly skrze ochranu osobnosti, jejímž projevem je právo na soukromí, které zahrnuje i právo na rodinný život a rozvoj vztahů s blízkými osobami. Toto právo osob blízkých primární oběti je tak bezpochyby zasaženo nejen v případě, kdy došlo k usmrcení, ale i v případě, kdy bylo vážně poškozeno její zdraví⁶⁸.

Nový občanský zákoník v ustanovení §2959⁶⁹, který upravuje nároky blízkých osob, stanoví výslovně právo na odškodnění těchto osob i v případě zvlášť závažného ublížení na zdraví. Judikatura si bude muset poradit jednak s neurčitým pojmem zvlášť závažného ublížení na zdraví, jednak s okruhem osob, které jsou v takovém případě oprávněny k náhradě.

Inspiraci k řešení můžeme bezpochyby hledat v čl. 10:301 PETL, který taktéž na odškodnění těchto osob pamatuje⁷⁰. PETL ani komentář⁷¹ k němu se k pojmu zvlášť závažného ublížení na zdraví záměrně nevyjadřuje. Stupeň intenzity, který je možno považovat za zvlášť závažný bude nutné uvážit s ohledem na každý jednotlivý případ. Podle mého názoru by poškození zdraví mělo dosahovat takové intenzity, že se citelně projeví i ve sféře těchto třetích osob. V zájmu naplnění principu rovnosti (tedy ve stejných případech stejně) by se i zde mělo postupovat podle rozumných a objektivních kritérií. Nebude jistě pochyb o tom, že např. kóma, ochrnutí končetin a další následky, které významným způsobem omezují či mění dosavadní život poškozeného, budou judikaturou považovány za zvlášť závažné⁷². V těchto případech by nemělo být sporu, že takové poškození zdraví postiženého působí duševní útrapy i blízkým osobám. Naproti tomu např. prostá zlomenina nebude sice pro nejbližší poškozeného nijak příjemná, nebude je však zasahovat natolik, aby to odůvodňovalo přiznání náhrady. Mezi těmito póly pak ovšem budou hraniční případy. Zahraniční judikatura připouští odškodnění i v případech, kdy v důsledku poškození zdraví není jeden z partnerů schopen sexuálního života anebo se tím partnerům uzavírá cesta založit rodinu⁷³.

---

⁶⁸ Srov. RYŠKA M: Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti, Právní rozhledy č. 9/2009, s. 305.

⁶⁹ § 2959: *Při usmrcení nebo zvlášť závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.*

⁷⁰ Konkrétně v odstavci prvním uvedeného článku. „*Non-pecuniary damage can also be the subject of compensation for persons having a close relationship with a victim suffering a fatal or very serious non-fatal injury*“.

⁷¹ Principles of European tort law: text and commentary. Wien: Springer, 2005, xii, 282 s. ISBN 3-211-23084-x.

⁷² Srovnej např. rozsudek 25 Cdo 847/2004, ve kterém Nejvyšší soud považuje za důvod přiznání mimořádného zvýšení (v tomto případě na desetinásobek) odškodnění zejména případy, kdy je poškozený téměř nebo zcela vyřazen ze života, není schopen se sám obsloužit nebo je dokonce v trvale vegetativním stavu.

⁷³ BAR Christian von. op. cit., s. 24.

Co se týče okruhu blízkých osob, na který se má ustanovení §2959 vztahovat⁷⁴, nemyslím, si, že by se měl krýt s okruhem osob vymezených §22. Osobou blízkou je totiž podle tohoto ustanovení ex lege sourozenec, přímý potomek manžel a partner. Ustanovení také zavádí vyvratitelnou právní domněnku pro osoby sešvagřené. Přitom ne vždy musí tyto osoby skutečně pociťovat újmu, která ublížením na zdraví vznikla postiženému jako újmu vlastní. Hlavním kritériem by tak v rámci snahy o spravedlivé řešení měl být skutečný vztah těchto osob⁷⁵. Zákonodárce se zde chtěl vystríhat paušálního poskytování náhrad ex lege, které v podstatě stály na právním vztahu těchto osob, tak jak je zakotvuje současný § 444 odst. 3 občanského zákoníku, bez ohledu na jejich skutečný vztah. Kritérium faktického pouta používá nejen PETL ale i např. francouzská judikatura opustila kritérium právního pouta, které nemusí o skutečném vztahu osob nic vypovídat, a zkoumá skutečný vztah těchto osob⁷⁶.

Konečné řešení, které leží na bedrech soudu, by mělo být v souladu se zásadou slušnosti (ekvity), mělo by tedy být spravedlivé. Proto bude v odůvodněných případech možné nepřiznat odškodnění podle § 2959 ani manželu nebo dítěti, pokud mezi nimi a poškozeným žádný citový vztah neexistoval. Těmto osobám mají být penězi plně vyváženy veškeré duševní útrapy, které jim v důsledku smrti nebo závažného poškození zdraví postiženého vznikly. Pokud ovšem jejich vztah k primární oběti nebyl takový, aby se tato událost vůbec negativně promítla i v jejich sféře, pak vyvstává otázka, zda jim vůbec nějaké odškodnění náleží.

Ustanovení §2959 stanoví jako pravidlo pro určení konečné výše odškodnění taktéž zásadu ekvity. Co se okolností, které mají být brány v úvahu při určování spravedlivého odškodnění, týče, uvádí důvodová zpráva zejména délku, po kterou manželství trvalo, bylo-li zahájeno řízení o rozvod, zda žili manželé odděleně, zda rodiče vůbec o dítě projevovali zájem apod. V zásadě se tedy dá říci, že úkolem soudu bude zkoumat intenzitu vztahu těchto osob. Soud by také měl zohlednit okolnosti, za nichž k újmě došlo, včetně okolností mimořádného zřetele hodných podle § 2957. Jak bylo uvedeno výše v souvislosti s odškodněním primární oběti, měl by i zde hrát roli stupeň zavinění⁷⁷, ale i další okolnosti⁷⁸ jako třeba mimořádně trýznivý způsob úmrtí, přítomnost osoby blízké, možnost rodičů mít

---

⁷⁴ Komentář k čl. 10:301 PETL za osoby mající blízký vztah k poškozenému považuje osoby, v rodinném popř. jiném rodinu připomínajícím postavení. Srov. Principles of european tort law: text and commentary. op.cit., s. 175.

⁷⁵ Tomuto řešení nasvědčuje i důvodová zpráva, která právě považuje za rozhodující skutečné pouto mezi těmito osobami a jeho intenzitu.

⁷⁶ ELISCHER, David. Náhrada nemateriálních aspektů při újmě na zdraví. Několik úvah k principu objektivizace náhrad.

⁷⁷ K tomu srov. výše zmiňovaný náleží Ústavního soudu IV. ÚS 315/01.

⁷⁸ K tomu srov. známý rozsudek Krajského soudu v Brně 24 C 7/2007, ve kterém soudce při určení výše odškodnění správně zohlednil mimořádné okolnosti, za nichž ke smrti dítěte došlo.

další děti⁷⁹ a podobně. Velmi citlivou je otázka, zda má být odškodnění vyšší v případě smrti nebo v případě těžkého poškození zdraví. Odpověď na tuto otázku nalezneme i v současné judikatuře⁸⁰. I zde je ovšem potřeba mít na paměti, že soudce musí zvážit všechny okolnosti daného případu.

7.2. Ustanovení §2971 – možné rozšíření okruhu oprávněných?

Ustanovení §2971 bylo zatím odbornou literaturou poněkud opomíjeno, přestože se jedná o ustanovení, jehož formulace a účel jsou poměrně nejasné. V závislosti na jeho výkladu by se však mohlo jednat o ustanovení převratné.

Ustanovení §2971 je v podstatě promítnutím sankční zásady. Zákodárce zde reprobuje určité okolnosti, které jsou natolik závažné, že ospravedlňují nárok na náhradu nemateriální újmy i v případech, kdy s ní zákon jinak nepočítá. Jde v podstatě o spravedlnostní úvahu, která vychází jednak z toho, že škůdce by měl být za takové jednání postižen, a jednak z faktu, že intenzita zásahu do nemajetkové sféry poškozeného je přímo úměrná stupni (formě) zavinění⁸¹. Zákodárce zde reprobuje zavinění ve formě hrubé nedbalosti, jíž škůdce porušil důležité právní pravidlo, a zlého úmyslu, kdy škůdce újmu způsobil z touhy ničit, ublížit nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky.

Zásadní otázkou je, jaké případy předmětné ustanovení pokrývá. Klíčovým je pojem újmy. Ustanovení totiž používá jak pojem újma, tak pojem nemajetkové újmy. Ve spojení s ustanovením §2984⁸² tak lze dospět k závěru, že uplatnění §2971 připadá do úvahy pouze, je-li škůdce povinen k náhradě újmy, ať už majetkové nebo nemajetkové, ze zákona. Takovému výkladu odpovídá i důvodová zpráva⁸³, byť ta zmiňuje jako podmínku pouze způsobení škody (tedy újmy majetkové). Ustanovení je nicméně ustanovením subsidiárním, pokud tedy umožňuje zákon odčinit i nemajetkovou újmu, nemělo by se toto ustanovení použít. Typickým případem je podle mého názoru úprava odškodnění v případě ublížení na zdraví a úmrtí, kde totiž zákon počítá s náhradou nemajetkové újmy nejen pro samotného

⁷⁹ Tato okolnost byla brána zřetel i ve výše zmíněném rozsudku krajského soudu v Brně.

⁸⁰ K tomu srov. rozhodnutí vrchního soudu v Olomouci 1 Co 249/2006, kde podle mého názoru soud správně dovodil, že zatímco trauma ze smrti blízké osoby má v průběhu času tendenci slábnout, zatímco v případě těžkého poškození zdraví dítěte se musí rodiče s takovým traumatem potýkat každý den.

⁸¹ Tohoto problému si všímají i autoři PETL, když záměrně zahrnuli formu zavinění jako jeden z faktorů, na který musí být brán zřetel při stanovení výše náhrady za nemajetkovou újmu. Nutno ovšem podotknout, že autoři podmiňují použití kritéria zavinění tím, aby stupeň zavinění byl brán v úvahu pouze, pokud významně přispěl ke křivdě poškozeného. I když je zřejmé, že posuzování nemajetkové újmy nutně podléhá objektivizaci (posuzujeme ji tedy z hlediska průměrného člověka v dané situaci), je nepochybné, že většina osob bude takový zásah považovat za intenzivnější, bylo-li jednání škůdce úmyslné nebo hrubě nedbalé.

⁸² Povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost nahradit jinému újmu majetkovou (škodu). Nemajetková újma se pak hradí pouze v případě, že tak stanoví zákon nebo dohoda stran.

⁸³ „Navrhuje se však také stanovit, že nemajetkovou újmu má hradit i ten, kdo způsobil škodu úmyslně z touhy ničit či ublížit nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky, anebo způsobil-li škodu porušením důležité povinnosti z hrubé nedbalosti, pokud náhradu nemajetkové újmy odůvodňují zvláštní okolnosti.“

poškozeného, ale i pro jeho blízké. Ustanovení tak pamatuje na případy, kdy je škůdce ze zákona sice povinen hradit pouze majetkovou újmu, avšak vzhledem k okolnostem se jeví spravedlivé, aby nahradil i újmu nemajetkovou – v tomto směru je třeba chápat toto ustanovení jako subsidiární vůči §2969, který ve zvláštních případech umožňuje odškodnit i cenu zvláštní obliby (*pretio affectionis*), což je svou podstatou nemajetková újma. Druhou skupinou jsou pak osoby, které sice nejsou primárními poškozenými, ale újmu (ať již majetkovou nebo nemajetkovou), která primární oběti vznikla, pociťují jako újmu vlastní a není možné je odškodnit jinak.

Ustanovení ukládá škůdci povinnost odčinit nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu pociťuje jako osobní neštěstí. Pokud bychom ustanovení vykládali extenzivně, můžeme dojít k závěru, že by bylo možné nahradit újmu např. i svědkům dopravní nehody nebo osobám, které přihlížely znásilnění. Takové pojetí je však nezvykle extenzivní⁸⁴. Problematičnost takového výkladu spatřuji ve dvou aspektech. První potíž spočívá v tom, že nemajetková újma, jejíž vznik je nutný k tomu, aby soud mohl dovodit povinnost k její náhradě, spočívá v osobním neštěstí. Výklad a konkrétní aplikace tohoto pojmu pak bude záležitostí soudu, který jej bude muset hodnotit objektivně vzhledem k okolnostem každého případu. Právem chráněným zájmem je zde tak psychická integrita třetí osoby. Vzhledem k tomu, že ne každý zásah do takového statku, ale pouze zásah určité intenzity, je schopen odůvodnit přiznání náhrady, bude na uvážení soudu, co bude za dostatečně intenzivní zásah, způsobilý založit povinnost k náhradě, považovat. Osobně však zastávám názor, že pojem *důvodnost* zde bude nutně spojen s blízkým vztahem těchto osob. Otázkou tak zůstává, zda může svědek, který není osobou blízkou primárního poškozeného⁸⁵, pociťovat újmu této primární oběti důvodně jako osobní neštěstí?

Druhým důvodem, proč nelze vznik povinnosti k náhradě v těchto případech dovodit, je otázka příčinné souvislosti. Občanské právo stejně jako právo obchodní⁸⁶ vychází z koncepce, že škůdce je povinen hradit toliko předvídatelnou škodu⁸⁷. Základem je teorie adekvátní příčinné souvislosti⁸⁸. Příčinná souvislost je dána, pokud je škoda podle obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního činu. Škůdce (posuzováno objektivním měřítkem) musí být schopen důsledky svého jednání předvídat. Příčinná

---

⁸⁴ Srov. Bar Christian von. op. cit. s. 76 a násl.

⁸⁵ Zde by se uplatnila úprava § 2959.

⁸⁶ S tím rozdílem, že § 379 obchodního zákoníku tak stanoví výslovně.

⁸⁷ I ÚS 312/2005

⁸⁸ ŠVESTKA, Jiří, Jiří SPÁČIL, Marta ŠKÁROVÁ a Milan HULMÁK. Občanský zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: Beck, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7400-108-6, s. 1206.

souvislost pak musí být pokryta zaviněním. Zlý úmysl nebo hrubá nedbalost by tak měly směřovat i k sekundární oběti.

Navíc, jak již bylo naznačeno výše, ve všech právních řádech, které umožňují odškodnění nemajetkové újmy, panuje shoda, že ne každý zásah do právem chráněného zájmu musí nutně založit povinnost k náhradě nemajetkové újmy. Způsobilý založit povinnost k náhradě je pouze takový zásah do právem chráněného zájmu, který dosáhne určité intenzity. Člověk se ve svém životě nakonec běžně setkává s různými negativními vlivy, které jsou pro něj spojeny s větším či menším diskomfortem. Přeci jen nežijeme v ideálním světě, jisté nepříjemné zážitky je ve svém životě nucen snášet každý. Nevidím tedy důvod odčiňovat např. svědky autonehod nebo trestných činů, samozřejmě za předpokladu, že zde nebude zasaženo jejich právo na ochranu osobnosti⁸⁹. V takovém případě bychom ale nehovořili o sekundární, nýbrž o primární oběti.

Předmětné ustanovení může představovat poměrně značné dopady do běžného života. Nejčastěji si totiž lze představit případy autonehod, kde zavinění škůdce může poměrně snadno dosáhnout formy hrubé nedbalosti. Je ale spravedlivé, aby v takovém případě musel odčinit i náhodné svědky nehody? Taková povinnost je přílišným projevem sankce, která přeci jen není pro naše pojetí soukromého práva typická. I proto se přikláním k restriktivnímu výkladu předmětného ustanovení.

8. Závěrem

Jak bylo nastíněno výše, přinese nová právní úprava řadu změn, které budou zejména v prvních letech aplikační praxe znamenat velké narušení právní jistoty pro její adresáty. Způsob stanovení výše odškodnění, který rekonstrukce přináší, bude klást velké nároky na znalost judikatury, protože právě ta bude v těchto případech rozhodující. Vzhledem k tomu, že je výše odškodnění ponechána plně na úvaze soudu a soud musí své rozhodnutí odůvodnit tak, aby bylo přezkoumatelné, povede nová právní úprava k prodloužení již tak často léta se táhnoucích sporů. Problémem může také být to, co je někdy označováno jako kupčení s city, kdy budou mít poškození tendenci se uchýlovat k demonstraci následků, které poškození zdraví v jejich životě zanechalo. Zatímco dnes se řada sporů o náhradu škody mohla vyřešit pomocí tabulek mimosoudně, bude otázkou, zda se při absenci bodového systému budou účastníci sporu ochotni domluvit anebo budou vyčkávat na rozhodnutí soudu.

---

⁸⁹ Pro představu nám může posloužit případ ozbrojené loupeže v bance, kde je nepochybné, že vzniklo spravedlivé právo osob na náhradu nemajetkové újmy. Takový nárok však podle mého názoru bude založen porušením jejich práva na ochranu osobnosti.

Na druhou stranu, každá změna s sebou nutně nese jistou míru právní nejistoty. Nový občanský zákoník rozvazuje soudci ruce a dává mu možnost, aby skutečně zohlednil veškeré aspekty případu, mohl reflektovat aktuální životní úroveň společnosti, od které se má výše náhrady odvíjet a mohl dojít ke skutečně spravedlivému řešení. Osobně si myslím, že je možná ještě předčasné hodnotit tento krok zákonodárce, protože to, zda se jednalo o krok správný či nikoli, bude záležet právě na tom, jak si s tímto úkolem poradí soudy. Ať se nám to líbí nebo ne, zákonodárce svěřil úkol rozhodovat o tom, co je v daném případě spravedlivé, do rukou soudů, a nezbývá než doufat, že se jim podaří jeho očekávání naplnit.

Prameny:

Neperiodické publikace:

Monografie:

1. BAR, Christian von. The common European law of torts. München: Beck, 2000, cxx, 607 s. ISBN 3-406-47274-5.
2. ELIÁŠ, Karel. Občanský zákoník: velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4. 2008. Praha: Linde, 2008, 2 sv. (1391, 1397-2639 s.). ISBN 978-80-7201-687-7.
3. GERLOCH, Aleš, Jan TRYZNA a Jan WINTR. Metodologie interpretace práva a právní jistota. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 497 s. ISBN 978-80-7380-388-9.
4. HOLČAPEK, Tomáš. Dokazování v medicínskoprávních sporech. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 211 s. ISBN 978-80-7357-643-1.
5. HOLLÄNDER, Pavel. Filosofie práva. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 303 s. ISBN 80-86898-96-2.
6. HURDÍK, Jan a Petr LAVICKÝ. Systém zásad soukromého práva. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 197 s. ISBN 978-80-210-5063-1.
7. HURDÍK, Jan. Zásady soukromého práva. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 168 s. ISBN 80-210-2001-6.
8. KNAP, Karel, Jiří ŠVESTKA, Oldřich JEHLIČKA, Pavel PAVLÍK a Vladimír PLECITÝ. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2004, 435 s. ISBN 80-7201-484-6.
9. KOBLIHA, Ivan a David ELISCHER. Náhrada škody podle občanského a obchodního zákoníku, zákoníku práce, v oblasti průmyslového vlastnictví a podle autorského zákona: praktická příručka. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 390 s. ISBN 978-80-87212-97-4.
10. MELZER, Filip. Metodologie nalézání práva: úvod do právní argumentace. Vyd. 2. Praha: C.H. Beck, 2011, xviii, 276 s. ISBN 978-80-7400-382-0.
11. POKORNÝ, Milan a Josef HOCHMAN. Odpovědnost za škodu v právu občanském a pracovním: praktická příručka. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1.10.2008. Praha: Linde, 2008, 319 s. ISBN 978-80-7201-722-5.

12. Principles of European tort law: text and commentary. Wien: Springer, 2005, xii, 282 s. ISBN 3-211-23084-x.
13. ŠVESTKA, Jiří, Jiří SPÁČIL, Marta ŠKÁROVÁ a Milan HULMÁK. Občanský zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: Beck, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7400-108-6.

Učebnice:

1. GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 311 s. ISBN 978-80-7380-233-2.
2. ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Dita MELICHAROVÁ, Ondřej FRINTA, Tomáš POHL, Petr LIŠKA, Ivana MRÁZOVÁ, Michaela ZUKLÍNOVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. Občanské právo hmotné. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 550 s. ISBN 978-80-7357-473-4.

Periodické publikace:

1. BEZOUŠKA, Petr. Soudcovské dotváření práva vykračující z mezí zákona v návrhu českého občanského zákoníku. Právní rozhledy. 191201118-22, s. 18-22.
2. DOLEŽAL A., DOLEŽAL T. Několik poznámek k aktuálním rozhodnutím soudů ve věcech náhrady škody na zdraví a kompenzace imateriální újmy, Právní rozhledy 2008, č. 15, s. 562-567
3. DOUBEK Pavel: Odškodnění újmy na zdraví v českém právu – příliš rigidní, nebo právní jistotu přinášející?, Právní rozhledy 23-24/2012, s. 809
4. ELIÁŠ K. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu I., Právní rádce 2007, č. 12, s. 4-12
5. ELIÁŠ K. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu II., Právní rádce 2008, č. 1, s. 4-9
6. ELIÁŠ Karel: Základy soukromého práva, Právní rozhledy 5/1995, s. 177
7. ELISCHER, David. Náhrada nemateriální újmy de lege ferenda s ohledem na současné trendy. Právník. 1471020081101-1107, s. 1101-1107.
8. ELISCHER, David. Náhrada nemateriálních aspektů při újmě na zdraví. Několik úvah k principu objektivizace náhrad. Zdravotnické fórum, 2011, roč. 2011, č. 2, s. 25-35. ISSN: 1804-9664.
9. MIKYSKA, Martin. Náhrada škody újmy na zdraví podle návrhu nového občanského zákoníku – krok kupředu nebo zpátky?. Právní rozhledy. 16222008826-830, s. 826-830.

10. RYŠKA M. Náhrada škody na zdraví a ochrana osobnosti, Právní rozhledy 2009, č. 16, s. 591-593
11. RYŠKA M.: Výše a účel náhrady nemajetkové újmy v penězích při ochraně osobnosti, Právní rozhledy č. 9/2009, str. 305
12. TOMANČÁKOVÁ Blanka: Kolikrát ještě budeme diskutovat kolik za lidské utrpení?, Právní rozhledy 3/2009, s. 99
13. VLASÁK, Michal. Náhrada nemajetkové újmy v Principech evropského deliktního práva (PETL) a v návrhu občanského zákoníku. Jurisprudence. 184200940-49, s. 40-49.

Právní předpisy:

1. Zákon č. 40/1964 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 4. 2013]. Zákon
2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 4. 2013].
3. Vyhláška č. 440/2001Sb., o odškodnění bolesti a ztíženého společenského uplatnění. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 4. 2013].
4. Vyhláška č. 32/1965 Sb., o odškodnění bolesti a ztíženého společenského uplatnění. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 4. 2013].
5. Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 14. 4. 2013].

Judikatura

Ústavní soud:

- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007 sp. zn. I ÚS 312/2005.
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2002 sp. zn. IV. ÚS 315/01.
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005 sp. zn. III. ÚS 350/03.
- Nález Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2012 sp. zn. II. ÚS 3/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 5. 6. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3653/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2011 sp. zn. I. ÚS 2216/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012 sp. zn. ÚS 1586/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2007 sp. zn. Pl ÚS 50/05.

Nález Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 16/04.

Nejvyšší soud ČR:

Rozhodnutí nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 6. 2007 sp. zn. 30 Cdo 154/2007.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2012 sp. zn. 25 Cdo 1592/2010.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2004 sp. zn. 25 Cdo 847/2004.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 10. 2010 sp. zn. 30 Cdo 3322/2008.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2009 sp. zn. 30 Cdo 4431/2007.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010 sp. zn. 25 Cdo 2258/2008.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2012 sp. zn. Cdo 3685/2011.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2011 sp. zn. 25 Cdo 1491/2009.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006 sp. zn. 25 Cdo 759/2005.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2012 sp. zn. 25 Cdo 2884/2010.

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2011 sp. zn. Cpjn 203/2010.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2011 sp. zn. 25 Cdo 4826/2009.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2012 sp. zn. 25 Cdo 2884/2010.

Vrchní soud:

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci 5. 5. 2010 sp. zn. 1 Co 2/2010.

Krajský soud:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 8. 2008 sp. zn. 24 C 7/2007.